۸ **نتانیاهو در وقت اضافی**

۸ سران کشورهای عرب قرار است برای چه منظوری در مکه گردهم آیند؟

شیاطین در خانه خدا

جام جم

رسانه

دوشنبه ۳۰ اردیبهشت ۱۳۹۸ شماره ۵۳۸۸

۷ **هزارتوی سریال‌های رمضانی**

بررسی نسب شناسی و رابطه نقش‌ها در سه مجموعه تلویزیونی «برادرجان، دل‌دار و از یادها رفته»

ببینید و بشنوید

شبکه يك	
۹/۳۰	حرف حساب
۱۶/۱۰	نمایشگاه قرآن
۱۷/۱۵	مجموعه داستانی پایتخت ۵
۱۸/۱۰	درس‌هایی از قرآن
۱۹/۲۵	دعوت
۲۲/۰۵	مجموعه داستانی از یادها رفته
۲۳/۰۵	این شب‌ها

شبکه دو	
۱۳/۲۰	سخنرانی
۱۷/۱۵	کام شیرین
۱۸/۳۵	محله گل و بلبل
۱۹/۳۰	هزار راه نرفته
۲۱	شیدایی
۲۳/۳۰	مسافر ماه

شبکه سه	
۱۲	پشت صحنه عصر جدید
۱۴/۳۰	ترتیل خوانی
۱۷	مستند نور
۱۹	عصر جدید

شبکه چهار	
۷	چهارسوی علم
۱۳/۴۰	حدیث سرو
۱۷/۲۵	نغمه‌های آسمانی
۱۹	معنای زندگی
۲۳	گستره شریعت

شبکه پنج	
۹/۵۰	کاوش
۱۲/۱۵	تا نیایش
۱۳/۲۰	ترتیل قرآن
۱۷	به خانه برمی‌گردیم
۱۹	اختیاریه
۲۱/۳۰	جشن رمضان
۲۳	سریال جونگ میونگ

شبکه نمایش	
۱۳	آخرین مجرد
۱۵	چشمان بدون چهره
۱۷	کیت لئوپولد
۱۹	خانم پاتر
۲۱	دیگه چه خبر
۲۳	جوخه آتش

شبکه قرآن و معارف سیما	
۷	فیض بندگی (شرح دعای ابوحمزه ثمالی)
۹	روزی بهتر
۱۳/۳۰	یاد خدا (حجت‌الاسلام اسکندری)
۱۵	سخنرانی (آیت ا...ناصری)
۱۵/۴۵	شمسه
۲۰/۴۵	ویژه‌برنامه کودك و نوجوان (نوگلان قرآنی، تواشیح، انیمیشن، نوای بهشت)
۲۲	رصد
۲۳	عطر رمضان (جنگ شبانگاهی)
	سریال یوسف پیامبر(ع)

شبکه‌های رادیویی	
۱۰/۲۰	ایران: نمودار
۱۱/۳۰	صبا: راپورتچی
۱۵	اقتصاد: چالش
۱۶/۳۰	فرهنگ: فرزند من
۱۷	فرهنگ: من می‌نویسم
۱۹/۳۰	جوان: ماه نو
۲۰	ورزش: گزارش ورزشی: پرسپولیس - السد قطر
۲۱/۳۰	معارف: کریم آل طه

ویژه‌برنامه سحرگاهی «ماه‌من» با اجرای نجم‌الدین شریعتی یکی از برگ برنده‌های این روزهای شبکه ۳ است

عجب ماهی!

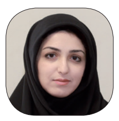

زهرا غفاری

رسانه

ماه رمضان امسال، سال تنوع در برنامه‌های مناسبتی ویژه ماه رمضان و رنگارنگ بودن طیف این برنامه‌ها در آنتن رسانه ملی است. سالی که با کمرنگ‌تر شدن پخش برنامه‌های رمضانی به اصطلاح «برند» و شاخصی چون ماه عسل، برنامه‌های دیگر فرصت و مجالی برای خودنمایی بیشتر پیدا کرده‌اند و از همان روزهای شروع این ماه مبارك، برای تصاحب دل‌ها و نگاه مخاطبان با هم رقابت می‌کنند.

از جمله برنامه‌های متفاوت این روزها که در بخش سحرگاهی و ویژه لحظات منتهی به اذان صبح روی آنتن می‌رود، برنامه «ماهِ من» به تهیه‌کنندگی محمدرضا رضاییان و با اجرای سید نجم‌الدین شریعتی است. برنامه‌ای با ساختاری متفاوت در مقایسه با دیگر برنامه‌های معارفی و به ویژه سحرگاهی سیما که ساختاری گفت‌وگومحور و بر اساس تعامل میان مجری و کارشناس برنامه دارد و هر روز در ساعات ابتدایی سحر با یك بحث مذهبی و عرفانی مخاطبان را همراهی می‌کند. ماهِ من تا اینجای پخش و با گذشت چیزی نزدیك به ۱۵ روز از ماه رمضان، با وجود این‌که مخاطبان در این ساعات سحری عموما به برنامه‌های با ساختار سنتی سحر از شبکه‌های یك و دو عادت داشتند، توانسته در جذب نگاه مخاطبان موفق عمل کرده و بخشی از مردم روزه‌دار را که برای صرف سحری و دعا و مناجات در لحظات منتهی به اذان صبح بیدار می‌شوند با خود همراه کند. ضمن این‌که به گفته رضاییان، تهیه‌کننده این برنامه، پخش ماهِ من تنها محدود به ماه مبارك رمضان نبوده و قرار است زین پس در دیگر مناسبت‌های مذهبی سال هم ادامه داشته باشد.

جام جم در گفت‌وگو با تهیه‌کننده از ساختار این برنامه و اهداف و محتوای آن گزارش می‌دهد.

رنگ و بوی متفاوت در سحر

آنچه تا پیش از ماه رمضان امسال از برنامه‌های مناسبتی ویژه سحر در رسانه ملی در ذهن داشتیم، برنامه‌هایی با ساختار کلاسیك و سنتی شامل بخش‌های کوتاهی چون ادعیه و مناجات قرآنی و پخش دعای سحر بود. با این حال ماهِ من که امسال و با شروع ماه رمضان از شبکه سه سیما روی آنتن رفته، برنامه‌ای متفاوت و با ساختاری دیگرگونه است.

محمدرضا رضاییان، تهیه‌کننده این برنامه در خصوص تفاوت‌های ماهِ من با دیگر برنامه‌های مناسبتی ویژه سحر می‌گوید: ما از ابتدای تولید این برنامه تلاش کردیم متفاوت باشیم؛ چراکه اگر قرار بود همان کلیشه‌های رایج و قدیم را تکرار کنیم، نیازی به برنامه‌سازی نبود؛ چون شبکه‌های دیگر این کار را انجام می‌دهند. نگاه من چنین بود و مدیران شبکه هم به عنوان سیاستگذاران فرهنگی رسانه همین تاکید را داشتند. قرار شد برنامه‌ای بسازیم تا مخاطبانی را که برنامه‌های شبکه‌های دیگر را دوست ندارند و به دنبال رنگ و بویی دیگر هستند با خود همراه کند. حدود دو ماه برای ساخت برنامه، طراحی دکور، انتخاب مناجات‌ها و مجری، موسیقی و ادعیه و... زمان صرف کردیم و به دنبال آورده‌های جدید رفتیم.

حالا حدود نیمی از ماه رمضان سپری و ۱۵ قسمت از ماهِ من از شبکه سه سیما پخش شده است. بر این اساس می‌توان یك ارزیابی نسبی از میزان موفقیت این برنامه در جذب مخاطبان و رسیدگی به اهدافش به دست آورد. رضاییان توضیح می‌دهد: ما به آن چیزی که می‌خواستیم در برنامه برسیم رسیده و بازخوردهایش را هم از جانب مخاطبان دیده‌ایم. برای من بیش از هر چیزی این مهم بود که تصویر کلیشه‌ای برنامه‌های معارفی در ذهن مخاطبان را از بین ببرم. دکور هم یکی از ارکان اصلی برنامه است که در متبادر کردن مفهوم کلی برنامه به مخاطبان کمك می‌کند. این دکور که توسط پیمان قانع طراحی شده، همان چیزی است که ما از ابتدا در ذهن داشتیم و حتی می‌تواند برای برنامه‌های اجتماعی هم کارکرد داشته باشد. ضمن این‌که در عرصه برنامه‌های معارفی هم دکوری جدید و متفاوت است.

یك مجری متفاوت از سمت خدا

اجرای برنامه تلویزیونی ماهِ من بر عهده سیدنجم‌الدین شریعتی است؛ مجری محبوب برنامه‌های معارفی سیما که تاکنون در چند جشنواره مردمی هم به عنوان یکی از چند مجری برتر در شبکه سه سیما انتخاب شده است. شریعتی را عموما با اجرای آرام و پرطمأنینه‌اش در برنامه سمت خدا می‌شناسیم؛ مجری کم‌حرف و خوش‌اخلاقی که با کارشناسان روحانی برنامه به گفت‌وگو می‌نشیند و از دغدغه‌های معارفی جامعه می‌پرسد. با این حال در ماهِ من شاهد تصویری جدید و قالبی متفاوت از شریعتی هستیم.

تهیه‌کننده برنامه ماهِ من چگونگی انتخاب شریعتی برای اجرای این برنامه سحرگاهی را این‌طور عنوان می‌کند: برای انتخاب مجری گزینه‌های متفاوتی را در ذهن داشتیم و بررسی کردیم. نجم‌الدین شریعتی دقیقا همان لحن موردنظر و ارتباط حسی ویژه‌ای که برای این برنامه می‌خواستیم را داشت. او در این برنامه کارش را به خوبی انجام می‌دهد و خوشبختانه بازخوردهای خوبی هم داشته است.

رضاییان با اشاره به لحن موردنظر مجری که در صحبت‌هایش به آن اشاره کرده بود، تاکید می‌کند: ما در این بخش زمانی و لحظات منتهی به اذان صبح، با اوقات خلوت مخاطبان مواجه هستیم؛ به ویژه در ماه مبارك رمضان که فضا معنوی‌تر هم می‌شود و مخاطبان حس و حال ویژه‌ای دارند. در این بخش زمانی قبل از سحر، مخاطبان دنبال جذابیت‌های مرسوم رسانه‌ای و خلاقیت‌های خارق‌العاده نیستند و نمی‌خواهند چیزی خلوت و ارتباطشان را با خدا به هم بزنند. در نتیجه باید لحنی از صدا و میزانی از کلمات را داشته باشیم که به تقویت حس معنوی مخاطبان کمك بکند. این ویژگی‌ها مختص این بخش زمانی است و ساختاری متفاوت با برنامه‌های عصرگاهی و شبانگاهی دارد.

این برنامه ادامه‌دار است

ماهِ من در نوع خود برنامه‌ای خوش‌ساخت و با ساختاری متمایز است؛ با این حال این‌طور به نظر می‌رسد که شاید اگر در بخش زمانی دیگری غیر از سحرگاه روی آنتن می‌رفت، می‌توانست مخاطبان بیشتری را به خود جلب کند. رضاییان می‌گوید: برنامه‌ای که در بخش زمانی سحر موفق باشد، می‌تواند در زمان‌های دیگر هم موفق باشد. بحثم رقابت نیست، ولی هر برنامه‌ای که بتواند آورده‌ای داشته باشد و از کلیشه‌ها فاصله بگیرد، به منزله پیشنهاد متفاوتی برای مخاطب است و قدم اول برندسازی محسوب می‌شود.

رضاییان تاکید می‌کند: قرار است ماهِ من از این به بعد برنامه ویژه مناسبت‌های مذهبی شبکه سه سیما باشد و در زمان‌هایی چون ماه محرم و صفر روی آنتن برود. در آن صورت طبیعتا مناسبتش را از حالت برنامه سحری تغییر خواهیم داد، ولی در خصوص مجری و قالب برنامه ترجیحم این است که همین ساختار را حفظ کنیم. همان‌طور که به شبکه هم گفتم، نجم‌الدین شریعتی مجری توانمندی است و استعدادهایش در سمت خدا حیف می‌شود؛ شریعتی ده سال است که فقط این برنامه را اجرا می‌کند و خودش را در هیچ قالب دیگری قرار نداده است. البته این برای ما نوعی مزیت محسوب می‌شد و دیدیم که در اجرای پلاتوها، شعرخوانی و... چقدر موفق بوده و از آن مجری شنونده صرف فاصله گرفته است.

حضور کارشناسان مذهبی در برنامه، دیگر ضلع اصلی مثلث ماهِ من را تشکیل می‌دهد. تهیه‌کننده این برنامه خاطرنشان می‌کند: حجت‌الاسلام کاشانی کارشناس ثابت برنامه‌مان است. حجت‌الاسلام قاسمیان در ده روز نخست ماه رمضان برنامه را همراهی کرد و در ده روز دوم سراغ مهمانان اجتماعی و فرهنگی‌تری خواهیم رفت.

یك گفت‌وگوی شنیداری

طبق آنچه در طول این سال‌ها از برنامه‌های ویژه سحری در شبکه‌های مختلف رسانه ملی دیده‌ایم، در این دست از برنامه‌ها عموما بخش شنیداری مقدم بر تصویر است و خود مخاطبان هم بیشتر صدای برنامه را دنبال می‌کنند تا تصویر آن. به هر حال همان‌طور که در خلال این گزارش هم به آن اشاره شد اوقات سحر، اوقات خلوت و شب زنده‌داری مومنان است و بعد هم که نوبت به صرف وعده سحری و آماده کردن خود برای یك روز روزه‌داری از راه می‌رسد. بر این اساس شاید دنبال کردن بخش‌های کارشناسی برنامه که بخش عمده‌ای از زمان پخش برنامه را به خود اختصاص می‌دهد، برای مخاطبان کار چندان آسانی نباشد و موجب شود که بخش زیادی از حرف‌های کارشناس برنامه مغفول بماند.

مکث

از سری جدید «کتاب باز» چه خبر؟

رضاییان از مدت‌ها پیش از ساخت ماهِ من، تهیه‌کنندگی برنامه تلویزیونی کتاب باز را در شبکه نسیم عهده‌دار بوده است و این برنامه فرهنگی با رویکرد معرفی کتاب و تشویق مخاطبان به کتابخوانی در چند فصل با اجرای امیرحسین صدیق و بعد سروش صحت روانه آنتن شده است. رضاییان درخصوص ساخت سری جدید این برنامه در شبکه نسیم به جام جم می‌گوید: برخلاف سال‌های پیش که برنامه در نیمه دوم سال روی آنتن می‌رفت، امسال صحبت کرده‌ایم تا سری جدید آن از تابستان روی آنتن برود. این روزها در حال انجام مراحل پیش‌تولید فصل چهارم هستیم. با توجه به این‌که سروش صحت، مجری این برنامه این روزها دوباره درگیر ساخت فصل جدید سریال خود با نام فوق‌لیسانسه‌ها شده است، رضاییان درخصوص انتخاب مجری فصل جدید کتاب باز توضیح می‌دهد: ما فصل دوم را هم که با آقای صحت شروع کردیم، وضعیت به همین منوال بود و او درگیر ساخت لیسانسه‌ها بود. با این حال مشکلی برای ساخت کتاب باز نداشتیم.

یادداشت:

احسان عبدی‌پور

کارگردان

راه رهایی از سرگردانی

تلویزیون را همچنان پیگیری می‌کنم و غیر از شبکه‌های مستند و ورزش که تکلیفشان تا حدودی روشن است، به نظر می‌رسد بقیه شبکه‌ها و تولیدات بین جذاب بودن و ایدئولوگ بودن سرگردانند!

این سرگردانی را می‌توان با ارائه برنامه‌هایی پیشرو حل کرد؛ یعنی اگر بناست هم ایدئولوگ باشند و هم سرگرم کنند باید این همپوشانی را از بستر طرح‌هایی که مقبولشان است، ایجاد کنند. نمی‌شود به سازنده گفت محصول سرگرم‌کننده بسازد و بعد حین پخش به‌خاطر ایدئولوگ نبودن ممیزی‌اش کرد و برعکس.

تلویزیون به تصمیمات جامع و هماهنگی نیاز دارد که تکلیف تولیدکنندگان را یك بار برای همیشه روشن کند. این حس شخصی خودم است که اخیرا تجربه ساخت سریال برای تلویزیون را هم داشته‌ام و به قول معروف تا انتهای این راه را رفته و برگشته‌ام.

کمیت‌گرایی چاره کار ما نیست. چه بخواهیم جذاب باشیم و چه ایدئولوگ با افزایش فله‌ای شبکه‌ها و تولیدات به جایی نمی‌رسیم. پیشنهادم در کوتاه مدت کاستن از کمیت و افزودن بر کیفیت است. می‌توان تعداد شبکه‌ها را کم کرد یا برخی شبکه‌ها را کلا به بخش خصوصی داد و اولویت تولید را گذاشت بر چند شبکه محدود.

سریال‌های تلویزیونی ماه‌های اخیر تلویزیون را پیگیری کرده‌ام و فکر می‌کنم هیچ‌کدامشان حیثیتی نبوده‌اند. منظور از حیثیتی بودن یعنی سریالی که سازنده به چشم ناموسش به سریال نگاه کند و چنان استانداردی به کار ببرد که مو لای درزش نرود. باید به تولید محصول در رسانه ملی به چشم مرگ و زندگی نگاه کرد تا نتیجه مقبول حاصل شود.

برنامه‌های گفت‌وگومحور هم سعی کرده‌اند به سمت سرگرمی حرکت کنند، ولی دیده‌ایم که همان تلاش برای سرگرمی و در عین حال ایدئولوگ بودن کار دستشان می‌دهد و گاف‌های مختلف را رقم می‌زند.

تلویزیون در همه ادوار خود برندهایی را ساخته که اگر قدر برندهایش را بهتر بداند یقینا هم با صرفه جویی هزینه‌ها روبه‌رو خواهد شد و هم باعث می‌شود بر دامنه برندسازی رسانه‌ای افزوده شود.

تلویزیون باید درهایش برای فکر نو باز باشد و این‌طور نباشد سلیقه‌ها و ممیزی‌های سلیقه‌ای موجبات از دست رفتن مخاطبان شود.